

TEJ- TERMELÉS

Az elmúlt évben, Csongrád megyében 114 termelőszövetkezet közül mintegy 107 és valamennyi állami gazdaság foglalkozott szarvasmarha-tenyésztéssel. A sokirányú hasznosításon belül a növekedésnek és marhahizlalt mellett a tehenészet bizonyult a legjelentősebbnek.

Az 1969-es tavaszi állatösszeírás adatai szerint tehenállományunk 35,5 százaléka tsz-ekben, 10,5 százaléka állami gazdaságokban, 54,0 százaléka tsz háztáji és egyéni gazdaságokban volt. Ha megvizsgáljuk az egyedi hozam szektoronkénti differenciáltságát, akkor legkedvezőbb kép az állami gazdaságoknál tapasztalható, majd ezt követi a termelőszövetkezeteké és a legalacsonyabb hozam a tsz háztáji, illetve az egyéni gazdaságokban mutatkozik.

Természetesen ez nagyon sok tényező függvénye, hiszen minél magasabb szintű szektort vizsgálunk, annál inkább könnyebb a korszerű állattenyésztési feltételeket megteremteni, annál inkább kihasználhatók a nagyüzem adta lehetőségek.

Ha a nagyüzemekben tartott — területegységre jutó — szarvasmarha-állomány Csongrád megyén belüli alakulását elemezzük, akkor szembetűnő a Szeged környéki koncentrált és meglehetősen keleti és közepes részének határozott kiemelkedése. Különösen kiugró a tsz-tehenállomány Hódmezővásárhely, Makó, Szentés, Csongrád, Szeged és Székkutas településeiben.

Ha vizsgálat alá vesszük a termelőszövetkezeti tehenészeteket olyan szempontból, hogy a létszám és a hozam közti kapcsolatot emeljük ki, akkor az országos adatokat elemezve, azt tapasztaljuk, hogy az egyenes arány a két érték között csak egy darabig áll fenn. Ez az érték 154 tehenélt húzható meg. A statisztikai adat azt mutatja, hogy e körül a létszám körül egy bizonyos stagnálás tapasztalható, majd pedig a tehenállomány további növekedése a tejhozam enyhe csökkenésével jár.

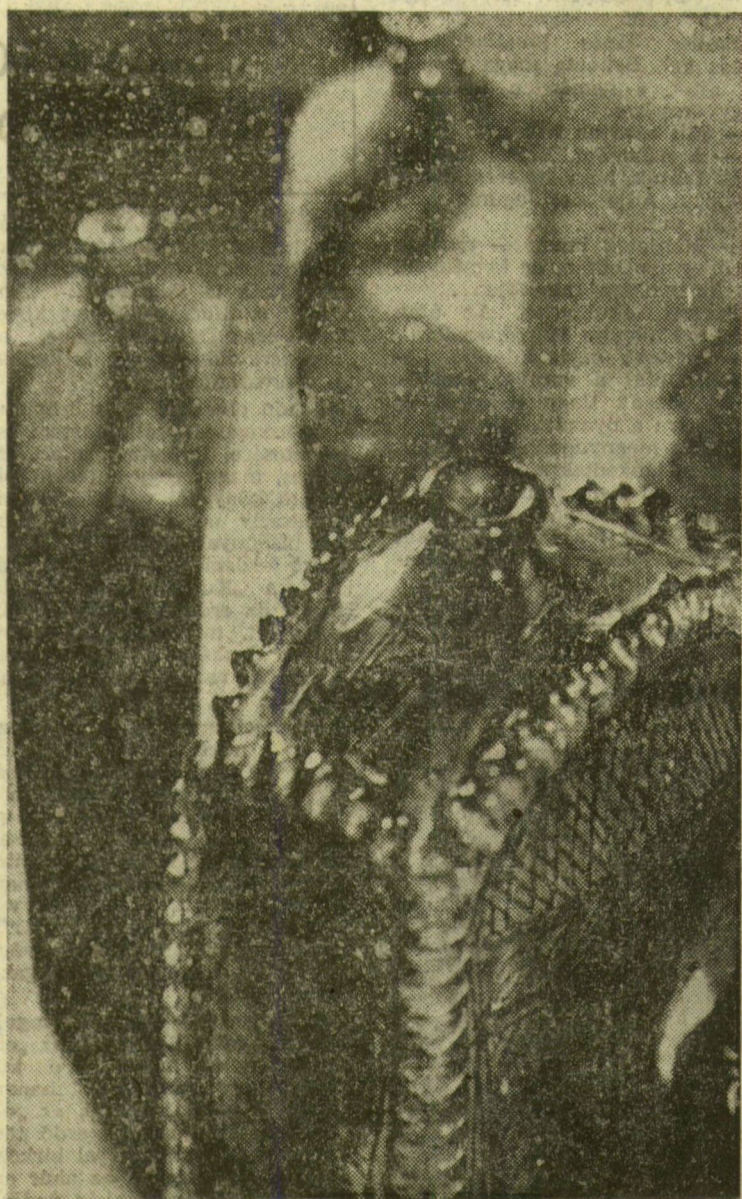
Csongrád megyében még inkább szembetűnő a tény, hogy a tehenállomány koncentrációjának növekedésével párhuzamosan az átlagos tejhozam nem nő az állomány maximális értékéig. A 2001—3100 liter fejésselágú teheszekig egyenes arány áll fenn a tehenlétszámmal, de a 3100 litert is meghaladó állomány átlagos tehenlétszáma csupán 114.

Az állami gazdaságok esetében más a helyzet. Itt a tsz-ekre levont fenti következtetés nem áll fenn, ugyanakkor állami gazdaságoként a fejési átlag szóródása lényegesen kisebb (2593—2930) és a kevés számú termelőegységből a törvényszerűség kevésbé rajzolódik ki.

Kétségtelen, hogy egy termelőszövetkezet tehenészetének fejési átlaga igen nagy mértékben függ a szelekció mértékétől, az istállók színvonalától, az optimális tenyésztési feltételek megközelítésétől, a gondozás milyenségétől, a takarmány összetételétől, de úgy gondoljuk, nem szabad teljes mértékben figyelmen kívül hagynunk a létszám koncentrátságának a tejtermelésre gyakorolt hatását. Ez különösen aktuális probléma napjainkban, amikor szarvasmarha-tenyésztésünk fellendítése fontos feladatunk.

Úgy gondoljuk, hogy a megyénkben most épülő nagy tehenészeti telepek üzembehelyezésénél és a tenyésztés megindulásánál nyújt hasznos tájékoztatást a bemutatott gyakorlati eredmény, hisz az új telepek átlagos tehenlétszáma mintegy 300 darab lesz, ezzel szemben az optimális létszám az elmúlt évben a fenti említett 154 darab volt. Az optimális telep nagyság kiválasztása és az igényeknek lehető legjobb kielégítése teszi lehetővé a magas munkatermelékenységet és jövedelmező tehenészetek fenntartását, a nagyüzemi szarvasmarha-tenyésztés alapjainak lerakását és teljes kibontakoztatását.

Abonyi Gyuláné dr.,
Kovács József

Horváth Dezső

Butéliák

BAROMORVOSTÓL AZ ÁLLATORVOSIG

Olvasmányos kis füzetet adott ki az agrárügyesület megyei szervezete ünnepi évfordulóinkra az állategészségügy múltjáról és mostani papjairól. Olvasmányos és tanulságos is. Abból a közkézen forgó megállapításból, hogy a parasztember hamarabb fordult orvoshoz, ha a lova volt beteg, és sokáig nem fordult, ha magát vagy a családját kerülgette a nyavalya, könnyen levonjuk a következtetést: az állatorvosnak ment legjobban a sora. Ez a kis füzet némi fönttartásokkal is szolgál.

Külső és belső betegségekről

A szentesi levéltár egyik irata mondja, hogy a barmokat orvosló Tudományoknak közönséges királyi Professora tudtára adja mindenkinek, akinek illik, hogy Kovács István Nagy Körösről, Pest vármegyéből való Kovács legény — 23 esztendő, a Lovak neveléséről, külső szép formájuk, természetük és hibáik megismeréséről, azoknak rendes patkolásáról, felboncolásáról, külső és belső Betegségekről, nem különben a Marhadógról, és annak orvoslásáról tartott tanításokat három esztendőig szorgalmasan hallgatta... stb. Azért idézik ezt az érdekes bizonyítványt, hogy ez a derék Kovács-legény volt megyénk első állatorvosa. Hogy merre léptünk azután? 1862-ben a Barom orvos fizetése éppen annyi, mint a szegődményes pusztázó. A sándorfalvi képviselőtestület 1901-ben sokallja az állatorvos fizetését, mert az sokszor tétlenül ül. A dorozsmaiak még 1926-ban is azt vallják, hogy az állatorvosi állás fölösleges és hiábavaló.

„Volt egyszer egy ló...”

Németh István kőállatorvos így fakad ki egyik cikkében: Nemcsak a laikus nagyközönség, de még emberorvosoknak nagy részében is az a hit él, hogy a

mi szakunk nem komoly tudomány, hanem valami olyan mesedélután, ahol a tanár kiáll a pódiumra, és elkezd mesélni, hogy — „Volt egyszer egy ló...” Farkas Dezső a csongrádi magisztrátustól mikroszkópot kér, hogy a vágóhídon használhassa. A képviselő testület 15 szóval, 9 ellenében az előterjesztésnek helyt nem ad, mert e drága műszert nem tartja feltétlenül szükségesnek.

Csodálkozhatunk-e, ha jól táplált járványok, Marhadó, vesztettség, orbán, sertéspestis, baromfikóla, lépfene, gümőkór, takonykór, sercegi üszük és mások léptek az ilyen gáncoskodások nyomába? A Várhelyi Reggeli Újság még 1939-ben is így kiált föl a ragadós száj- és körmőfájás országos méreteiről szólva: Itt már csak égi csoda segíthet.

Mint az úr az urak között

Ezeket az állapotokat mostani viszonyainkkal talán párba állítani is fölösleges. A könyveskétfő tovább olvasni azonban nagyon is érdemes, mert van abban ilyen fejezet is: Amikor neveltünk. Egy rokkant elejű csodőr sértett gazdája így felel az állatorvosnak, amikor hallja, hogy lovát ivartalanítani akarja: „Pedig ez a ló mindég vót olyan a lovak között, mint az úr az urak között!” A patikus, aki eredeti németben olvasta a Brehmet, és úgy tudta belőle, hogy a megvadult állatnak ha az ember szigorúan a szeme közé néz, akkor az megjamborodik, egy tehénriadalom alkalmával akarta kamatoztatni tudását. Kiállt a tehenével szembe, igyekezett szúrósan a szeme közé nézni. A hiba ott lehetett, hogy a tehen nem olvashatta eredetiben a Brehmet, mert minden teketória nélkül föllökte a jámbor lelketű patikust.

Ilyen és hasonló, szomorú vagy derűs történetek összegyűjtésére vállalkoztak megyénk állatorvosai, ezeket szerkesztette kötetbe a megyei főállatorvos, dr. Szabó János.

H. D.

Pásztói
La os

A SZEGEDI ÁLLAMI GAZDASÁG

A Szegedi AG az egyik legkedvezőtlenebb tagolt állami gazdaság. Két járás területén fekszik, és földjei 12 község határában terülnek el. 180—200 km utazás szükséges ahhoz, hogy a gazdaság Szegeden levő központjából kiindulva, valamennyi termelőegységet érinteni lehessen.

Az átszervezések során egymástól eltérő adottságú gazdaságok kerültek összevonásra. Az összevont gazdaságok profiljába tartozik a kísérleti intézet üzemi kiszolgálása, a kertimágt-termelés, a szétszóró területen folytatott szőlő- és gyümölcs-termelés, a haltermelés is.

Igy gazdaságunk az önálló vállalati gazdálkodás bevezetésének időszakában inkább központi irányítás alatt álló kisüzemek csoportosulásának volt nevezhető, mint korszerű nagyüzemnek. Fejlesztési célkitűzéseinknek az alábbi követelmények megvalósítását kell biztosítani:

a) Az egymástól és a gazdaság központjától nagy távolságra levő termelőegységeket kell természeti és közgazdasági viszonyait figyelembe véve, specializált közüzemekké fejleszteni, hogy az egymásközi költséges és nehézkes kooperáció minél kisebb térré szűküljön.

b) Figyelembe kell venni azokat a hagyományokat (Fehértő haltenyésztése), melyek jelenleg is népgazdasági igényt elégítenek ki, és fejlesztésük a nyereségtömeg emelkedését eredményezi.

c) Azon ágazatok fejlesztését kell elsősorban előirányozni, melyek a nagy termelési értékkel és nyereségtömeggel, az iparral azonos szintű anyagi érdekeltiséget biztosítanak, illetve melyekben az előmunka foglalkoztatottsága iparszerűen szervezhető.

d) Szeged város és Csongrád megye hallal, valamint szarvasmarha- és sertéshússal való ellátása részben saját üzlethálózat, részben pedig a területen levő élelmiszeripari üzemekkel létesítendő kooperációval.

Vállalati tervünk szerint gazdaságunk a következő termékek előállítására specializálódik:

a) szőlőtermelés és borászat;
b) tej-, sertés- és szarvasmarhahús-termelés;

c) haltermelés.

E feladatok megvalósítása érdekében földterületünk művelési ágak szerinti megoszlása is változik:

	Jelenleg	Terv szerint
szántó	5051	4410
szőlő	901	1335
gyümölcs	162	200
rét	498	498
legelő	725	725
erdő	126	334
halastó	2251	2250
nádas	218	218
egyéb m. alól		
kivett	429	430
Összesen:	10 361	10 400

A növénytermesztés ágazatai közül a legtöbb fejtevést a szőlészeti, borászati ágazat okozza. A jelenlegi szőlőterületünk 216 kh korszerűtlen, ennek a kiseleztezésre szükséges. Így összesen 650 kh borszőlőt kell telepíteniük ásothalmi kerületünkben. A korszerű művelési mód segítségével az 1 holdra eső termésátlagot 45 mázsára emeljük, mely mellett összes borszőlőtermelésünk 60 000 mázsa lesz. Megoldásra váró feladat — átvétel vagy építés út-

ján — a korszerű feldolgozás és árolás rendezése.

A gazdaság állatállománya a jelenlegihez viszonyítva 1980-ra a következők szerint alakul:

	Létszám db 1970. I. 1. 1980. XII. 31.
szarvasmarha	
összesen	900
ebből tehén	405
sértés	
összesen	3535
ebből koca	350
juh	1041
baromfi	17 250

A tejtermelés tíz esztendő alatt 1,1 millióról 2,1 millió literre, a marhahús-kibocsátás 17 vagonról évi 60 vagonra, a sertéshúseladás 40 vagonról 280 vagonra, a halértékesítés az idei 93 vagonról 130 vagonra emelkedik 1980-ra. Most évi 163, a fejlesztési időszak végén 470 vagon összes húst adunk el évente.

Halászati üzemünk szép hagyományokkal rendelkezik. A termelést a jelenlegi tőfelületen kell folytatni, fokozva a jövedelmezőséget és hatékonyságot. Meg kell oldani a nehéz fizikai munka gépesítését és a lehalasztás központosítását.

Megoldásra vár a haltenyésztési, illetve árutermeleési célnak megfelelő ipari takarmány előállítás. Rendezni kell az értékesítést, míg a feldolgozás más üzemekkel való kooperáció útján biztosítható. A legfontosabb — mivel az egész szerkezetünkre kihat — az ipari takarmányelőállítást tartjuk.

A sertés-tenyésztési ágazat létszámának és termelékenységének fejlesztése érdekében folyamatban van egy 480 kocaférőhelyes tenyésztő- és hizlalótelep építése. A későbbiek során ezt további 480 férőhelyes fiasztóval kívánjuk kiegészíteni. A hizlalásra kooperációs megoldást keressük.

Szarvasmarha-tartásunk fejlesztése a következő 15 évben kétirányú lesz. Létesítünk egy 600 férőhelyes komplett tehenészeti telepet, s az ásothalmi kerületünkben épül egy 1000 férőhelyes marhahizlaló-telep. Újszerű tervekben dolgozunk a telep és a környező háztáji gazdaságok szerződéses kapcsolatának a kiépítésére, a hízólalanyag és a takarmányellátás megoldása érdekében.

A fejlesztési célkitűzések megvalósításához 348 millió forint beruházási forrás szükséges. Ebből 150 millió forint saját keret rendelkezésünkre áll. A hiányzó 198 millió forint fedezetétől szolgál egyfelől az ártámogatás, mely a jelenlegi beruházási konstrukció szerint 114 millió. Fejlesztési célkitűzéseink hitel-igénye tehát mintegy 84 millió forint.

A fejlesztési célkitűzések gazdaságosságát vizsgálva választ kell kapnunk arra, hogy a vállalati nyereségtömeg biztosítja-e a szükséges hitel visszafizetését. Az egyes ágazatokból az alábbi nyereség elérését várjuk.

Szőlőtermelés és borászat	3000 m/Ft
sértéstartás	9000 m/Ft
szarvasmarhatartás	5000 m/Ft
halászat	5000 m/Ft
egyéb ágazatok	3000 m/Ft

Összesen várt évi nyereség

30 000 m/Ft

Ez a nyereségtömeg a szinten-tartáshoz és a további fejlesztéshez elengedőnek látszik, és biztosítja a termékek előállításában, feldolgozásában és forgalmazásában részt vevő dolgozók fokozott anyagi érdekeltiségét is. A nyereségből a jelenlegi érvényben levő felosztási és jövedelemelvonási elvek szerint 9,9 millió forint fejlesztési alap képződik, mely 9 év alatt garantálja az igénybe vett hitel visszafizetését.